

I la dependència?

Aquesta vegada l'inici del mes de setembre implica moltes més coses que en anys anteriors. A banda de la fi de les vacances per a bona part de la població que té feina, i a banda també del retorn a l'escola, el dia 1 setembre van entrar en vigor les mesures aprovades durant el mes de juliol en el darrer paquet de retallades del govern espanyol.

A més de la pujada de l'IVA, aquestes mesures inclouen un considerable retrocés de l'anomenada llei de la dependència. El decret que modifica la llei per a la promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència preveu, entre altres aspectes, una reducció del 15% de la prestació econòmica que reben els cuidadors familiars de les persones dependents. Uns cuidadors familiars que, a més, ja no cotitzaran a la Seguretat Social. A diferència de les retallades en pensions, salut i educació, en el cas de l'atenció a la dependència no es pot parlar de línies vermelles, simplement perquè no existien. En els orígens fundadors de l'estat del benestar no es va pensar en l'envelliment de la població com un pilar fonamental. Però la manca de límits infranquejables, atesa la manca de previsió i prioritització originària, no és excusa per menys tenir l'impacte social de les retallades en el terreny de la dependència.

D'una banda, el menysteniment s'alimenta de l'escàs ressò social de les mesures d'austeritat en aquest àmbit. Aquesta escassetat no deixa de ser paradoxal: la ciutadania en general no manifesta preocupació per unes retallades que, tard o d'hora, els afectaran, tal com pronostiquen les projeccions demogràfiques. L'envelliment de la població és una realitat present que no es pot aturar en el futur. El creixement exponencial del nombre de persones en situació de dependència any rere any fa augmentar les probabilitats que tots i cadascun de nosaltres arribem a tenir algun grau de dependència en un futur més o menys immediat. Malgrat tot això, persisteix el quasi silenci mediàtic sobre els retrocessos en un terreny dèbil pel que fa al reconeixement de drets, i continua la manca total de mobilització social en un àmbit en què la demanda social és clau. L'es-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

uns col·lectius afectats que veuen com la pèrdua de drets fa encara més petita la seva capacitat d'organitzar-se, de mobilitzar-se i de formular reivindicacions. En aquesta tessitura, les més perjudicades són les persones cuidadores, majoritàriament dones, que malgrat la reducció de *sou* i malgrat haver quedat fora de la Seguretat Social, no poden deixar de cuidar els seus familiars dependents. La lògica del mercat de treball no funciona en l'àmbit domèstic i familiar. En aquest cas no és possible buscar una altra feina, perquè ningú cuidarà un familiar aliè en aquestes condicions. Malgrat que ocupar-se de persones dependents és, per sobre de tot, una feina –només cal preguntar-ho a les persones que en són responsables–, s'abusa del component afectiu que existeix entre la persona cuidadora i la cuidada per justificar situacions inadmissibles des d'una

perspectiva laboral. Qui accepta treballar set dies a la setmana, 24 hores al dia, per 387,64 euros sense cotitzar a la Seguretat Social? La disminució de la prestació econòmica i l'ostracisme social de les persones cuidadores no arriba a ser ni una pèrdua de drets, és la marginalització d'un col·lectiu vulnerable sobre el qual recau una responsabilitat col·lectiva: tenir cura de la gent gran.

Els retrocessos en l'àmbit de la dependència no són retallades sinó estripades. Es retalla el que s'havia conquerit conservant el patró original i s'arrenca el que s'anava a conquerir sense patró original. En aquest cas, la crisi i les seves conseqüències suposen un retrocés que situa les persones afectades en una

càs ressò d'aquesta retallada respon a raons de diversa índole: el protagonisme exagerat dels debats nacionalistes i la debilitat dels col·lectius afectats pel retrocés en la llei –cuidadors i dependents– són dues de les més evidents.

De l'altra, les conseqüències de les retallades debiliten, encara més,

Malgrat la reducció de 'sou' i malgrat haver quedat fora de la Seguretat Social, les persones cuidadores no poden deixar de cuidar els seus familiars dependents

situació pitjor en comparació amb el punt de partida. Les ajudes als familiars cuidadors que preveia originàriament la llei de la dependència van ser objecte de crítiques perquè permetien institucionalitzar la cura informal de la família sense ampliar l'oferta de serveis públics professionals. Estripar aquest punt de partida pervers empitjora la situació de les persones cuidadores que, al seu moment, potser es van veure moralment obligades a renunciar a moltes coses sota el fals paraigua de la llei. Ara, amb l'estripada d'aquesta llei, persisteix l'obligació dels cuidadors i alhora desapareixen els escassos recursos hi havia de dedicar l'Estat.